

การพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว จังหวัดเพชรบุรี*

THE DEVELOPMENT OF THE SALT FARM COMMUNITY MANAGEMENT MODEL AS TOURISM DESTINATION IN PHETCHABURI PROVINCE

ศรินทร พงษ์หา และ วรณวีร์ บุญคุ้ม

Sirintorn Phongha and Wannawee Boonkum

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University

Email: smetaforum@yahoo.com and bwannawee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี (2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี (3) เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี พื้นที่ศึกษาคือชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรี อำเภอบ้านแหลม ประกอบด้วย 5 ตำบล คือ ตำบลบ้านแหลม ตำบลบางขุนไทร ตำบลบางแก้ว ตำบลแหลมผักเบี้ย และตำบลปากทะเล ที่มีพื้นที่ติดทะเลอ่าวไทยและมีการทำนาเกลือ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยคือการวิจัยและพัฒนาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการลงพื้นที่ ศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือ สร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้ให้ข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา คือ 1) ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนนาเกลือจำนวน 20 ท่าน เก็บข้อมูลโดยการสังเกต และสัมภาษณ์ 2) ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่จำนวน 10 ท่าน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสำรวจรายการทรัพยากรการท่องเที่ยว แบบตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม 2564 - พฤษภาคม 2565 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ มีภูมิปัญญการทำนาเกลือ มีทรัพยากรทางธรรมชาติด้านป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่อนุรักษ์นกทะเลและนกอพยพ มีวิถีชีวิตชุมชนนาเกลือและชาวเล ซึ่งแต่ละด้านสามารถส่งเสริมให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการประกอบอาชีพหลักจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์บ่งชี้ว่าควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ การรับรู้และความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรี

2. รูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้นคือ “APPA MAC Model” ประกอบด้วย 1. A: Awareness (ความตระหนัก)

* Received November 10, 2023; Revised February 7, 2024; Accepted April 25, 2024

2. P: Participative Management (การจัดการแบบมีส่วนร่วม) 3. P: Planning to Sustainability (การวางแผนสู่ความยั่งยืน) 4. A: Attractions (สิ่งดึงดูดใจ) 5. M: Man (คน) 6. A: Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก) และ 7. C: Coordinating (การประสานงาน) โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มุ่งเน้นการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ความตระหนักในคุณค่าบริบททางสังคมและค่านิยม การพึ่งพาตนเอง ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญและผู้นำชุมชนพบว่า รูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก 3. ผลการรับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้นว่าสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีได้

คำสำคัญ: การจัดการ; แหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือ; จุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the condition of the salt farm community as tourism destination in Phetchaburi Province; 2) develop the salt farm community as tourism destination in Phetchaburi Province; and 3) confirm the salt farm community as tourism destination in Phetchaburi Province. The search was conducted with the Research and Development Methodology. The study area was salt farm community in Phetchaburi, including 5 sub-districts; Ban Laem, Bang Khun Sai, Bang Kaew, Laem Pak Bia and Pak Thale in Ban Laem District which has an area adjacent to the Gulf of Thailand and has the largest salt farming area in Thailand. Informants and Key informants in the study were: 1) 20 entrepreneurs, villagers and tourists who visited salt farm community tourist attraction, were collected through observation and interviews; 2) entrepreneurs, community leaders and relating peoples in salt farm community area, a total of 15 persons. The data were collected by in-depth interviews. The research tools were tourism resource audit, facility checklist, questionnaire and interview questions. The data was collected from January 2021 to May 2022. The collected data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results were:

1. condition of tourism attractions in salt farm community in Phetchaburi province were outstanding area of unique tourism resources, wisdom in salt farming, there were natural resources in the area of fertile mangrove forests, a conservation area for seabirds and migratory birds, a way of life of the salt farm community and the local fisherman. Each aspect could be promoted as a tourism activity that generate more income for people in the community from their main occupation. Information from the interviews indicates that the participation of all sectors in the management of tourist attractions should be supported. Including creating awareness perception and understanding of tourism development in salt farm community in Phetchaburi Province.

2. the salt farm community management model as tourism attraction in Phetchaburi province was the “APPA MAC Model” including 1) A : Awareness; 2) P: Participative Management; 3) P: Planning to Sustainability; 4) A: Attractions; 5) M: Man; 6) A: Amenities; and 7) C: Coordinating, which this development focused on community participatory management, awareness of social context and values and self-reliance. The results of the suitability assessment from experts and community leaders found that the salt farm community management model as tourist attraction in Phetchaburi province was suitable for use at a high level. (3) confirm the appropriateness of the model were found that the developed model could be used as a guideline for developing a management model for the salt farm community as tourism destination in Phetchaburi province.

Keywords; Management; Salt farm community tourist attraction; Tourism Destination

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจไทยนั้นเป็นแหล่งสร้างรายได้สำคัญให้แก่เศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทย 2.99 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และก่อให้เกิดการจ้างงาน 8.3 ล้านตำแหน่ง ในปี 2562 อีกทั้งยังมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยระหว่างปี 2558 - 2562 รายได้จากการท่องเที่ยวของไทย ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.3 ต่อปี การขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลัก จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึงร้อยละ 5.6 ต่อปี ในขณะที่การใช้จ่ายต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวขยายตัวในอัตราที่ลดลง และระยะเวลาท่องเที่ยวต่อทริปลดลง ซึ่งทำให้การท่องเที่ยวของไทยในระยะหลังต้องเผชิญกับความท้าทายด้านความยั่งยืน จากการเติบโตในเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพ และพบว่ารายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 90 ยังกระจุกอยู่ในเมืองท่องเที่ยวหลัก ไม่สามารถกระจายไปสู่เมืองท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ตามยุทธศาสตร์ชาติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” ได้กำหนดจุดหมายการพัฒนา ใน 4 มิติ ซึ่งการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอยู่ในมิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย ได้แก่ หมุดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ส่วนของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้ความสำคัญแก่การพลิกฟื้นการท่องเที่ยวไทยเพื่ออนาคตที่ดีกว่าสำหรับทุกคน (Building Forward a Better Tourism For All) โดยคำนึงถึงประโยชน์ของ 3 กลุ่มหลัก ดังต่อไปนี้ 1. ประชาชน (People) : มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมที่ประชาชนไทยและนักท่องเที่ยวจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน 2. รายได้ (Profits) : มุ่งเน้นไปที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงจากหลากหลายประเทศอย่างสมดุล 3. ความยั่งยืน (Planet) : จะมีส่วนช่วยในการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมและการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม โดยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ (กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินับตั้งแต่ ฉบับที่ 7 จนถึง ฉบับที่ 13 ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ ได้เกิดกระแสนิยมมุ่งกระจายอำนาจสู่ชุมชนท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยให้ชุมชนท้องถิ่นได้พึ่งพาตัวเอง เป็นผู้ตัดสินใจและกำหนด

ทิศทางการพัฒนาด้วยตนเอง ซึ่ง “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” (Community based Tourism) เป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ชุมชนร่วมกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่คนในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้านต่าง ๆ มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินงาน การตัดสินใจ การวางแผน และการสรุปบทเรียน โดยเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกรุ่นหลาน และเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ (กรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565; สันธุ์ สโรบล, 2546)

การทำนาเกลือสมุทรหรือเกลือทะเล (Sea Salt) ผลิตขึ้นโดยการนำน้ำทะเลขึ้นมาตากแดดให้น้ำระเหยไปเหลือแต่ผลึกเกลือตกอยู่ ตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 เรียกการทำนาเกลือว่าเป็น “เกษตรกรรม” และผู้ทำนาเกลือเป็น “เกษตรกร” จังหวัดเพชรบุรี มีการจัดตั้งเป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตและการตลาด ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรนาเกลือบ้านแหลม สหกรณ์การเกษตรเกลือทะเลไทยจังหวัดเพชรบุรี ทั้งนี้การทำนาเกลือ จะทำในช่วงเวลาประมาณ 6-7 เดือน ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ และไม่สามารถทำได้ในช่วงฤดูฝน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, 2560) ในช่วงพักการทำนาเกลือเกษตรกรบางส่วนต้องออกไปรับจ้างทำอาชีพอื่น ซึ่งนำไปสู่ผลกระทบด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม จากความไม่แน่นอนของสภาพภูมิอากาศ ราคาเกลือตกต่ำ การนำเทคโนโลยีมาใช้ส่งผลให้ต้นทุนสูง ความต้องการด้านแรงงานลดลง รายได้ครัวเรือนที่ไม่แน่นอน การสานต่อการทำนาเกลือจึงลดลง ลูกหลานชาวนาเกลือหันไปประกอบอาชีพอื่นกันมาก เกิดการขายที่ดินทำกิน ทำให้ชุมชนนาเกลือค่อย ๆ ลดขนาดลง และอาจส่งผลให้วิถีชีวิตท้องถิ่นนาเกลือสูญหายไปด้วย (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี, 2566)

แนวคิดสำคัญในการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือ คือ องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4 ด้าน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2558) ได้แก่ 1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ คือการที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนนั้นมีวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น 2. ด้านองค์กรชุมชน คือการที่ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกัน มีปราชญ์หรือผู้มีความรู้และทักษะในเรื่องต่างๆ หลากหลาย คนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างเต็มที่ 3. ด้านการจัดการ คือการที่ชุมชนมีกฎกติกาในการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานและสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ การกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรม มีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อชุมชน 4. ด้านการเรียนรู้ กิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชนสามารถสร้างการเรียนรู้และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างได้ มีระบบจัดการและกิจกรรมที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือน มีวิธีการสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Dickman (1997) ระบุว่าองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ 1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) 2. ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility) 3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) 4. ที่พัก (Accommodation) 5. กิจกรรมต่างๆ (Activity) โดยการศึกษาของ Buhalis (2000) ค้นพบองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ โปรแกรมการท่องเที่ยวสำเร็จรูป (Available packages) ที่หมายถึง โปรแกรมการท่องเที่ยวที่ถูกเตรียมโดยคนกลางระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าบ้าน ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว (เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552) ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง สถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้คนเดินทางหรือนักท่องเที่ยวได้เข้าพัก พร้อมการบริการอาหารและเครื่องดื่ม 2. การคมนาคม (Accessibility) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเนื่องจากมีบทบาทในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไป

ยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ 3. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวได้ ทั้งสิ่งดึงดูดใจประเภทแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และสิ่งดึงดูดใจประเภทวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี 4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) หมายถึง สิ่งที่ดีจัดขึ้นเพื่อให้เอื้อประโยชน์และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว 5. กิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยว (Activity) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้นนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี อันก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านการจัดการท่องเที่ยวชุมชนนากลือ จากการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนโดยองค์กรชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่เกิดจากแนวคิดหรือภูมิปัญญาของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนและนักท่องเที่ยว การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่และการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในชุมชน รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาค และส่วนกลาง ได้แนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่นำไปใช้ขยายผลได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อรับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือ และรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี 1. การศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือในการวิจัยนี้ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้ประกอบการ ประชาชน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนนากลือจำนวน 30 ท่าน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ ที่ผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา 2. ศึกษาแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ชุมชนนากลือจำนวน 10 ท่าน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือ และการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 จนถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี 1. พัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน รวมเข้ากับสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อสังเคราะห์รูปแบบ (Model) 2. รับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยร่างแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว การจัดการชุมชน และการบริหารองค์การและทรัพยากรมนุษย์ ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี 1. จัดสนทนาเฉพาะกลุ่มกับผู้นำชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) จำนวน 21 ท่าน ชี้แจง และนำเสนอรูปแบบที่พัฒนาขึ้นแล้วให้ผู้ร่วมประชุมประเมินความพึงพอใจและประเมินรับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ด้วยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือและนำมาเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ นำเสนอเป็นคำร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 4 รับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ด้วยการจัดการสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus group discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนาเฉพาะกลุ่มคือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการท่องเที่ยว การจัดการชุมชน การบริหารจัดการองค์การและทรัพยากรมนุษย์ และด้านการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม เครื่องมือที่ใช้คือ ประเด็นการสนทนาเฉพาะกลุ่มที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนาเฉพาะกลุ่มแล้ววิเคราะห์เนื้อหา นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการนำเสนองานวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือจังหวัดเพชรบุรี พบว่า เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์นั้นมีภูมิปัญญาการทำนากลือมีทรัพยากรทางธรรมชาติ ด้านป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มีพื้นที่อนุรักษ์นกทะเล และนกอพยพ มีวิถีชีวิตชุมชนนากลือและชาวเล ซึ่งแต่ละด้านสามารถส่งเสริมให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการประกอบอาชีพหลักซึ่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์บ่งชี้ว่าควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ การรับรู้ และความเข้าใจในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนนากลือจังหวัดเพชรบุรี

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ 1. สังเคราะห์รูปแบบจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และทฤษฎีการบริหารจัดการ พร้อมกับข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก แล้วทำการศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบ รูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้นคือ “APPA MAC Model” ประกอบด้วย

1. **A:** Awareness (ความตระหนัก) 2. **P:** Participative Management (การจัดการแบบมีส่วนร่วม) 3. **P:** Planning to Sustainability (การวางแผนสู่ความยั่งยืน) 4. **A:** Attractions (สิ่งดึงดูดใจ) 5. **M:** Man (คน) 6. **A:** Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก) และ 7. **C:** Coordinating (การประสานงาน) โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้มุ่งเน้นการจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนมีความตระหนักในคุณค่าบริบททางสังคม และค่านิยม และการพึ่งพาตนเองซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องพบว่า รูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

3. ผลการรับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้นว่าสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีได้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีของผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนนากลือ	Mean	S.D.	ระดับความเหมาะสม
Awareness (ความตระหนัก)	4.65	0.54	มากที่สุด
Participative Management (การจัดการแบบมีส่วนร่วม)	4.55	0.57	มากที่สุด
Attractions (สิ่งดึงดูดใจ)	4.40	0.69	มาก
Coordinating (การประสานงาน)	4.25	0.78	มาก
Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก)	4.55	0.61	มากที่สุด
Man (คน)	4.20	0.74	มาก
Planning to Sustainability (การวางแผนสู่ความยั่งยืน)	4.15	0.89	มาก
รวม	4.39	0.69	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี (APPA MAC Model) ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ดังนี้ ด้านความตระหนัก (A: Awareness) ด้านการจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (A: Amenities) ส่วนอีก 4 ด้าน มีผลประเมินในระดับมาก คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจ (A: Attractions) ด้านการประสานงาน (C: Coordinating) ด้านคน (M: Man) และด้านการวางแผนสู่ความยั่งยืน (P: Planning to Sustainability) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือจังหวัดเพชรบุรีเป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นด้านทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นอัตลักษณ์ มีภูมิปัญญาการทำนาเกลือ ทรัพยากรทางธรรมชาติด้านป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มีพื้นที่อนุรักษ์นกทะเล และนกอพยพ มีวิถีชีวิตชุมชนนากลือและชาวเล เช่น การจับหอยแครง จับปู การดูนก การนั่งเรือชมวิถีชีวิตชาวเล ซึ่งแต่ละด้านสามารถส่งเสริมให้เกิดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้คนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นจากการประกอบอาชีพหลัก สอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2558) กล่าวว่า องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประการหนึ่งคือด้านทรัพยากรธรรมชาติซึ่งประกอบด้วย

การที่ชุมชนมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีวิถีชีวิตที่พึ่งพา และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมถึงมีวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ในพื้นที่ชุมชนนาเกลือยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ เช่น ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายขนมและกาแฟ ร้านขายสินค้าชุมชน ร้านขายของที่ระลึก มีบริการห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายบอกทางต่าง ๆ มีที่พักที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก ๆ ได้ ผลที่ได้ยังสอดคล้องกับแนวคิดในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่ พัสสิริ ชมพุดำ (2552) กล่าวไว้ว่า องค์กรควรมุ่งแข่งขันด้วยทรัพยากรที่มีอยู่เพราะเป็นความได้เปรียบที่มีคุณค่า หายาก และลอกเลียนแบบได้ยาก ดังนั้น พื้นที่ชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรีที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยพร้อมทรัพยากรธรรมชาติเป็นเอกลักษณ์จะไม่มีที่ใดลอกเลียนแบบได้

ผลการจากการศึกษายังพบว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือมีความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ทั้งด้านองค์กรชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบสหกรณ์การเกษตรเกลือทะเลไทย จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกังหันทอง และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่สามารถประสานความร่วมมือกันภายในกลุ่มได้ดี ด้านการจัดการโดยคณะกรรมการกลุ่มจะเป็นตัวแทนสมาชิกในการดำเนินงานและประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ และจัดประชุมตามวาระเพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบ ด้านการเรียนรู้ กลุ่มองค์กร ชุมชนแต่ละแห่งจะมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ มีการให้ข้อมูลความรู้กับนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมได้ หากไม่ติดภาระงานหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปริญนันท์ สิทธิจินดาร (2553) ที่ศึกษาการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรวัฒนธรรมตำบลตะปอน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ซึ่งพบว่าชุมชนตะปอนมีต้นทุน และศักยภาพที่จะนำมาจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนมีความโดดเด่นในเรื่องวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่นและพื้นที่การเกษตรมีสวนผลไม้ และทำเลที่ตั้งติดกับเส้นทางสายหลักในการสัญจรซึ่งสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือที่มีต้นทุนทางการเกษตรการประมงชายฝั่งและทำเลที่ตั้งซึ่งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพและเป็นเส้นทางผ่านหลักที่นำไปสู่แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม และสอดคล้องกับการวิจัยของ ปทุมพร แก้วคำ และคณะ (2561) ที่ระบุว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฮ่องแซ่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ชุมชนมีศักยภาพในระดับสูง ด้วยทุนทางสังคมเดิมที่ชุมชนมีความสามัคคี ความเข้มแข็งในการร่วมกันพัฒนาชุมชนจนเป็นหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชน จากแนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูด 2. ความสามารถในการเข้าถึง 3. สิ่งอำนวยความสะดวก 4. ที่พักแรม 5. กิจกรรม และ 6. การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ผลจากการศึกษาพบปัญหาอุปสรรคในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือในด้านการวางแผนงานแบบองค์รวม ด้านการประสานงานกับทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึง และด้านของคนที่ให้ข้อมูลความรู้ในพื้นที่ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การให้ข้อมูลความรู้ต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยวที่ยังต้องเพิ่มเติมทักษะในการสื่อสาร และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชาวบ้านในชุมชนที่มีเพียงบางส่วนซึ่งส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการกลุ่มองค์กรชุมชนที่เข้าร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการการศึกษาของ กิตติพจน์ แสงสิงห์ (2552) ที่ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านบัวเหิงตำบลท่าช้าง จังหวัดอุดรธานีพบปัญหาการจัดการท่องเที่ยวที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเพราะขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ พจนา บุญคุ้ม (2550) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาแหล่งเพิ่มการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่นเพิ่มเติมและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีการสนับสนุนอย่างจริงจังจากภาครัฐ และผลจากการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism) ขณะที่ บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา (2548) กล่าวถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่รวมถึงการจัดการทั้งปัจจุบันและอนาคตเกี่ยวกับขีด

ความสามารถของธรรมชาติชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และยังมีการถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เห็นถึงคุณค่า และการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยให้ประชาชนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนชุมชนจะมีบทบาทสำคัญและเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนไปยังนักท่องเที่ยวรวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการของ Fayol (1916) ที่กล่าวถึง กระบวนการบริหารงานว่า ประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร 5 ประการคือการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่าหลัก “POCCC”

สรุปการอภิปรายผล คือ

1. จากผลการศึกษาที่พบว่าศักยภาพการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือมีองค์ประกอบด้านสิ่งดึงดูดใจที่มีความโดดเด่น องค์ประกอบด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในชุมชนนาเกลือเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยแนวคิดของนักวิชาการที่ศึกษาไว้หลายท่านและสรุปในทิศทางเดียวกันว่าการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวจะต้องใช้หลักในการจัดการมาขับเคลื่อนการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลการศึกษาที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คือ APPA MAC Model (แอป-ปา-แมค-โมเดล) โดยที่ A คือ Awareness (ความตระหนัก) P คือ Participative Management (การจัดการแบบมีส่วนร่วม) P คือ Planning to Sustainability (การวางแผนสู่ความยั่งยืน) A คือ Attraction (สิ่งดึงดูดใจ) M คือ Man (คน) A คือ Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก) และ C คือ Coordinating (การประสานงาน) โดยรูปแบบการจัดการที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และความต้องการของผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องที่ให้ข้อมูลในทุกกลุ่ม

3. การรับรองรูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีที่ชื่อ APPA MAC Model นี้ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยในส่วนองค์ประกอบของรูปแบบ Brown and Moberg (1980) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ดังนี้ คือ 1. สภาพแวดล้อม (Environment) 2. เทคโนโลยี (Technology) 3. โครงสร้าง (Structure) 4. กระบวนการจัดการ (Management Process) และ 5. การตัดสินใจสั่งการ (Decision-Making) สอดคล้องกับ อานนท์ สิดาเพ็ง (2559) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาฮอกกี โดยประยุกต์ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม พบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาฮอกกีที่เหมาะสม มีองค์ประกอบการจัดการ 4 ด้าน คือ 1. ด้านพื้นที่และฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว 2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ 3. ด้านการจัดการ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วม รวมถึงสอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งสามารถยืนยันได้ว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

องค์ความรู้วิจัย

จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี APPA MAC Model มีองค์ประกอบสำคัญ จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5As (Dickman, 1996) และทฤษฎีการบริหาร (Fayol, 1916) ดังนี้

1. A: Awareness (ความตระหนัก) หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เกิดความตระหนักเห็นคุณค่า และความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวก การให้บริการ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อชุมชน

2. P: Participative Management (การจัดการแบบมีส่วนร่วม) หมายถึง การจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนภายใต้แนวคิดที่เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิด วางแผน ตัดสินใจ และการจัดการทุกขั้นตอนด้วยความเข้าใจ และมีความพร้อมเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง และส่วนรวม

3. P: Planning to Sustainability (การวางแผนสู่ความยั่งยืน) หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมาย และวิธีการบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบโดยคำนึงถึงความยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่การสร้างรายได้ให้ชุมชนเป็นลำดับแรก การวางแผนเป็นขั้นตอนสำคัญในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนากลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

4. A: Attraction (สิ่งดึงดูดใจ) หมายถึง ความโดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจมาท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีอัตลักษณ์ มีภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดกันมา มีแหล่งเรียนรู้วิถีชุมชน และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำให้นักท่องเที่ยว

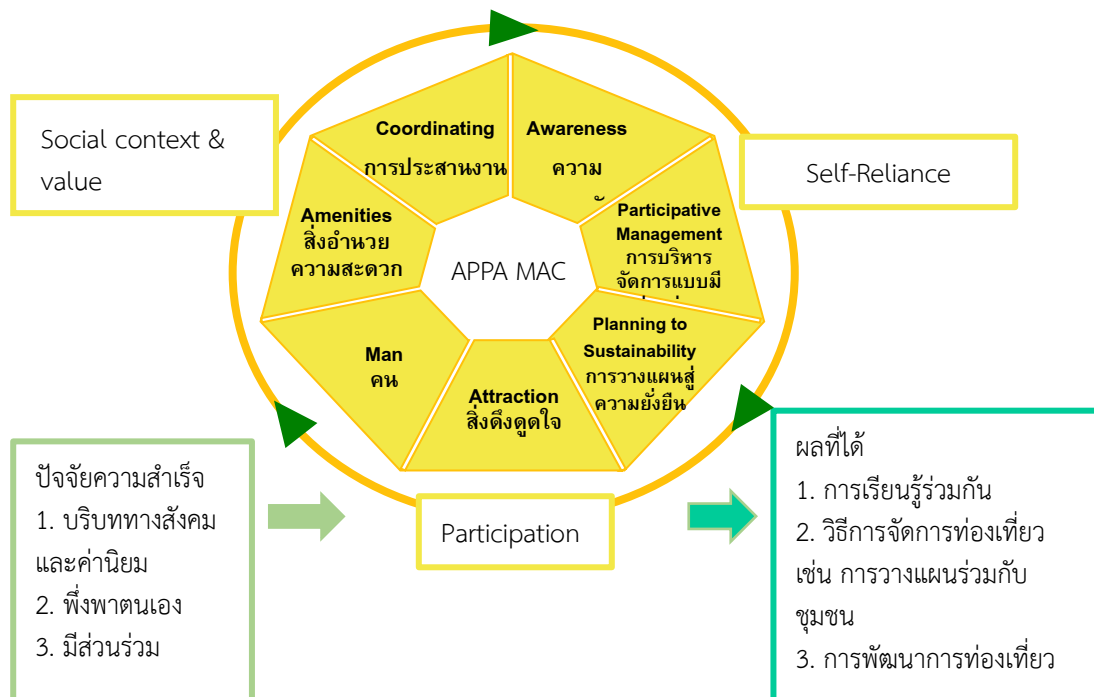
5. M: Man (คน) หมายถึง คนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านการท่องเที่ยว ทักษะคนดีเชิงบวกจะช่วยเสริมสร้างคุณค่าในงาน รักษาวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดี การมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เป็นสิ่งที่ต้องบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนาอยู่เสมอ และให้การยอมรับในความสามารถของแต่ละบุคคล ชุมชนจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการได้รับบริการที่ดีของนักท่องเที่ยวแล้วแนะนำต่อกันไป

6. A: Amenities (สิ่งอำนวยความสะดวก) หมายถึง ความพร้อมของสิ่งบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหารเครื่องดื่ม ร้านขายสินค้าชุมชน จุดบริการนักท่องเที่ยว ห้องน้ำ ระบบไฟฟ้าประปา การบริการ การเดินทาง ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และชุมชน ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการรองรับนักท่องเที่ยวให้มีความสะดวกสบาย โดยไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือระบบนิเวศ

7. C: Coordinating (การประสานงาน) หมายถึง กระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคคลหรือกลุ่มคนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานราบรื่น มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

หลักการ : ชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรีมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะถิ่น รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกในการรองรับนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
APPA MAC Model (แอป-ปา-แมค-โมเดล)

สรุปผลการพัฒนารูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีสร้างและพัฒนาขึ้น มีชื่อว่า APPA MAC Model (แอป-ปา-แมค-โมเดล) ได้พัฒนาปรับปรุงจนเสร็จสิ้นในขั้นขั้นตอนสุดท้ายเรียบร้อยแล้วสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาส่งเสริมให้การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเกิดประสิทธิภาพทั้งด้านทรัพยากร การดำเนินการ และเวลา รวมถึงการสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อนักท่องเที่ยว และชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน หน่วยงานและองค์กรภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการพัฒนาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรีโดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวชุมชนนาเกลืออันจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของคนในพื้นที่รวมถึงการสร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนอย่างยั่งยืน

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นการส่งเสริมอัตลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชนของตน และเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักแพร่หลาย

3. ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ให้เกิดความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนนาเกลือ การสร้างคุณค่าในการสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เพื่อรักษาอัตลักษณ์ชุมชนของตนเองสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการนำรูปแบบการจัดการชุมชนนาเกลือสู่การเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีไปใช้ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อขยายผลหรือต่อยอดองค์ความรู้

2. ควรมีการศึกษาแนวทางส่งเสริมการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือทั้งเรื่องวิธีการช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนนาเกลือให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

3. ควรศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนาเกลือที่เกิดจากการต่อยอดภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

บรรณานุกรม

กรมการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566 - 2570). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กิตติพจน์ แสงสิงห์. (2552). โครงการวิจัยรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบ ส่วนร่วมข ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนบ้านบัวเทิง ตำบลท่าช้าง อำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). วาระแห่งชาติเพื่อการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน ปี 2552. สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว: กรุงเทพฯ.

บุญเลิศ ตั้งจิตพัฒนา. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เทเวศรพับไซน์ จำกัด.

ปทุมพร แก้วคำ, นำขวัญ วงศ์ประทุม, อุทุมพร การเก็บ, ศิริพรรณ ชุ่มอินทจักร, มุกดา นัยวัฒน์ และบรรพจน์หิรัญย์ศรีสกุล. (2561). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฮองแอ้ Community Based Tourism Management Baan Hong Hae. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี,

ปริยนันท์ สิทธิจินดาร. (2553). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร-วัฒนธรรม โดยมีส่วนร่วมของชุมชน ตำบลตะปอน อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

พจนา บุญคุ้ม. (2550). แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลาดน้ำวัดกลางคูเวียง จังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย). นครนายก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

พัชสิริ ชมพุดำ. (2552). องค์การและการจัดการ. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2558). *หนึ่งทศวรรษพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนประเทศไทย พ.ศ.2552 – 2562*. สืบค้นจาก 5 ธันวาคม 2564, จาก

http://www.cbt-l.or.th/?ge=show_pages&gen_lang=20112012094103#.XAd_GgzY2w

- สินธุ์ สโรบล. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชนแนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี. (2560). แผนพัฒนาการเกษตรรายสินค้าเกลือทะเลจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี พ.ศ. 2560.
- _____. (2566). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ. 2566 - 2570). ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570.
- อานนท์ สีดาเพ็ง. (2559). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬาฮอกกีโดยการประยุกต์ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Brown, Warren B., and Moberg, Denis J. (1980). *Organizational Theory and Management: A Macro Approach*. New York: John Wiley & Sons.
- Buhalis. D. (2000). Marketing the competitive destination in the future. *Tourism Management*. 21, 97-116. doi:10.1016/S0261-5177(99)00095-3.
- Dickman, S. (1997). *Tourism: An Introductory Text*. Sydney: Hodder Education.
- Henri Fayol. (1916). *General and industrial management*. London: Sir Isaac Pitman and Son.